Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА МЕДИЈАЦИЈА

Се прогласува Законот за медијација,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 9 мај 2006 година.

Број 07-1941/1
9 мај 2006 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски,** с.р.

З А К О Н
ЗА МЕДИЈАЦИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на законот

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат принципите на медијацијата, како алтернативен начин на решавање на спорови, условите за медијатор, постапката на медијација и организирањето на медијаторите.

(2) Овој закон се применува во граѓански, трговски, работни, потрошувачки и други спорни односи меѓу физички и правни лица во согласност со закон, без оглед дали медијацијата се води врз основа на договор постигнат меѓу страните пред или по започнувањето на спорот, врз основа на законска обврска или по упатство или препорака на суд, арбитражен совет или друг орган, освен кога со закон поинаку не е пропишано.

(3) Овој закон не се однесува на колективните работни спорови, кривични работи, управни работи, како ниту на случаи во кои судијата или арбитерот, во текот на судската или арбитражната постапка, настојува да го олесни мирењето, со исклучок на медијацијата што се спроведува во суд.

(4) Во споровите од ставот (2) на овој член ќе се применуваат правилата и принципите дефинирани со овој закон, освен ако страните поинаку не се договорат.

Поим на медијација

Член 2

Медијација е вонсудска постапка за решавање на спорови врз слободно изразена волја на страните со помош на трето неутрално лице - медијатор, кое нема право да наметне решение на спорот.

II. ПРИНЦИПИ НА МЕДИЈАЦИЈА

Доброволност

Член 3

(1) Страните во спорот доброволно ја поведуваат и учествуваат во постапката за медијација и во секое време можат да се откажат од истата.

(2) Откажувањето на страните од медијацијата не влијае врз нивното право спорот да го решат во судска или друга постапка.

Неутралност и непристрасност

Член 4

Во постапката за медијација, медијаторот постапува неутрално и непристрасно во однос на страните или предметот на спорот.

Доверливост

Член 5

(1) Сите информации што произлегуваат или се поврзани со постапката за медијација ќе останат доверливи освен ако страните поинаку не се договорат.

(2) Одделни информации од ставот (1) на овој член нема да имаат карактер на доверливост доколку тоа се предвидува со определен закон, или доколку тоа е нужно за спроведување на спогодбата која произлегува од постапката на медијација или кога тоа го бара јавниот интерес.

Еднаквост на страните

Член 6

(1) Страните имаат еднакви можности за учество во постапката за медијација, за што ќе бидат информирани на јасен и разбирлив начин од страна на медијаторот.

(2) Во водењето на постапката, медијаторот постапува еднакво со страните, имајќи ги предвид околностите на случајот.

Транспарентност

Член 7

(1) Правилата за водење на постапката за медијација се транспарентни.

(2) Јавноста и страните имаат пристап до информации кои се однесуваат на постапката за медијација, а особено во врска со:

- начинот на водење на постапката,
- видовите на спорови за кои може да се води постапка на медијација,
- јазикот на кој се води постапката,
- трошоците што треба да бидат покриени од страните,
- времетраењето на постапката,
- сите значајни правила кои можат да бидат применети и
- правото да поведат судска или друга постапка за решавање на спорот.

(3) Надлежните органи и Комората на медијатори ќе им овозможат на јавноста и на страните во спорот слободен пристап до информациите од ставот (2) на овој член.

Ефикасност

Член 8

Медијацијата е економична, ефикасна и брза постапка до која страните имаат лесен пристап.

Правичност

Член 9

(1) Во постапката за медијација се гарантира правично постапување.

(2) Страните треба да бидат поттикнувани целосно да соработуваат во постапката и да обезбедуваат информации за правично решавање на спорот.

III. МЕДИЈАТОР

Поим на медијатор

Член 10

(1) Медијатор е физичко лице кое им помага на страните да постигнат спогодба, без право да наметне решение на спорот, во согласност со принципите на медијацијата.

(2) Медијатори можат да бидат адвокати, дипломирани правници или лица од друга професија, во зависност од видот на спорот, кои завршиле обука за медијатори и ги исполнуваат условите од членот 11 на овој закон.

Услови за медијатор

Член 11

(1) Медијаторот мора да ги исполнува следниве услови:

1) да има диплома за завршено високо образование;

2) да има најмалку пет години работно искуство;

3) да не му е изречена казна забрана на вршење професија, дејност или должност;

4) да има сертификат издаден од Комората на медијатори за завршена обука според Програмата за обука на медијатори. Програмата за обука на медијатори и Образецот за завршена обука за медијатор ќе ја донесе министерот за правда и

5) да биде запишан во Именикот на медијатори.

(2) Во спорови со странски елемент, медијатор може да биде и странски државјанин, доколку е овластен да врши медијација во матичната држава, по принципот на реципроцитет и во согласност со страните во спорот.

(3) Обуката за медијатори ја спроведува Комората на медијатори.

(4) Трошоците за обука на медијатори ги сноси кандидатот кој ја посетува обуката за медијатори.

Судир на интереси

Член 12

(1) Медијаторот не може да постапува во предмети во кои има или имал личен интерес, личен, семеен или деловен однос со страна во спорот, или ако постојат други околности кои ќе предизвикаат сомнеж во неговата непристрасност.

(2) Медијаторот нема да постапува во предмети по кои претходно постапувал како судија, бил полномошник, законски застапник, арбитер или советник на една од страните.

(3) Лицето кое ќе биде предложено за медијатор е должно да ги изнесе пред страните сите околности што можат да бидат причина за основано сомневање во неговата непристраност и независност во поглед на спорот.

(4) Од моментот на именување на медијаторот, и во текот на целата постапка, тој без одлагање на страните ќе им ги открива околностите од ставот (2) на овој член, освен ако за тоа претходно веќе не ги информирал страните.

(5) Ако ниту една од страните, откако дознала за околностите од ставот (2) на овој член, не побара определување на друг медијатор, нема право по тој основ да ја побива спогодбата постигната во постапката за медијација.

IV. ПОСТАПКА ЗА МЕДИЈАЦИЈА

Започнување на постапката за медијација

Член 13

(1) Медијацијата започнува на денот кога страните во спорот во писмена форма се согласиле дека ќе учествуваат во медијација.

(2) Ако страната што поканила друга страна на медијација не добие одговор за прифаќањето на поканата за медијација во рок од 30 дена од денот на испраќањето на поканата или во друг пократок рок кој е утврден со поканата, се смета дека предлогот за поведување на постапка за медијација не е прифатен.

Полномошник

Член 14

(1) Доколку страните во постапката за медијација се физички лица, нивното присуство во текот на постапката за медијација е задолжително.

(2) Во постапката за медијација страните можат да имаат полномошник, а полномошникот може да биде само од редот на лицата предвидени во Законот за парничната постапка.

Прекин на застареност

Член 15

(1) Со започнување на постапката за медијација, настапува прекин на застареност на барањето кое е предмет на спорот и трае до завршувањето на постапката за медијација.

(2) Кога постапката за медијација ќе заврши без постигната спогодба, застареноста на барањето од ставот (1) на овој член ќе продолжи да тече од моментот на завршувањето на постапката за медијација во која не била постигната спогодба.

Број и определување на медијатори

Член 16

(1) Страните спогодбено определуваат дали постапката за медијација ќе ја спроведува еден или повеќе медијатори и спогодбено ги именуваат лицата кои ќе бидат медијатори од Именикот на медијатори.

(2) Ако страните не можат да се спогодат за бројот или за лицата кои ќе бидат определени за медијатори, можат да побараат Комората на медијатори да препорача или да го определи бројот на медијатори или да определи медијатор во дадениот спор.

Спроведување на постапка за медијација

Член 17

(1) Пред почетокот на постапката за медијација, медијаторот е должен да ги запознае страните со принципите, правилата и трошоците на постапката.

(2) Во спроведување на постапката за медијација, медијаторот ќе ги почитува принципите на медијацијата, земајќи ги предвид сите околности во предметот, интересите на страните и потребата за брзо и трајно решавање на спорот.

Изнесување на предлози

Член 18

(1) Страните и медијаторот, доколку поинаку не се договориле, можат во кое било време во текот на постапката да изнесуваат свои предлози за спогодбата со која ќе го решат спорот.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член, на секоја страна и се дава можност да се произнесе по предлозите.

Комуникација на медијаторот со страните

Член 19

(1) Медијаторот може да комуницира со страните, заедно или одвоено.

(2) Информациите што медијаторот ги прима од која било страна во постапката, може да í ги открие на другата страна, освен оние за кои страната ќе определи дека се доверливи.

Дозволеност на докази во други постапки

Член 20

(1) Страните во постапката за медијација, медијаторот или било кое трето лице, вклучувајќи ги и оние кои се дел од администрацијата во постапката за медијација, не можат во арбитражна, судска или во која било друга постапка да сведочат, да се повикуваат, да предлагаат, или да изнесуваат како доказ:

1) покана од некоја страна за учество во постапка за медијација или факт дека некоја страна изразила волја да учествува во постапка за медијација;

2) изразено мислење или предлог даден од некоја страна во постапка за медијација во врска со можно решавање на спорот;

3) изјава или признание дадени од некоја страна во текот на постапка за медијација, освен ако изјавата или признанието не се составен дел на постигнатата спогодба;

4) предлог даден од медијаторот;

5) факт дека некоја страна во постапка за медијација покажала подготвеност за прифаќање на предлогот за мирење од медијаторот и

6) исправа изготвена исклучително за потребите на постапка за медијација.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член важат независно од формата на информацијата или на доказите.

(3) Арбитражен совет, суд или друго надлежно владино тело не може да наложи откривање на информациите од ставот (1) на овој член. Доколку информација од ставот (1) на овој член се понуди како доказ спротивно на одредбите од ставот (1) на овој член, таквиот доказ ќе се смета за неприфатлив.

(4) Доказите од ставот (1) на овој член можат да се откријат или дозволат до оној степен до кој тоа се налага со закон или заради извршување на спогодбата.

(5) Одредбите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член важат независно дали арбитражната, судската или слична постапка се однесуваат на спор што бил предмет на медијација.

Завршување на постапката за медијација

Член 21

(1) Постапката за медијација завршува:

- со склучување на писмена спогодба за решавање на спорот меѓу страните, на денот на склучувањето на спогодбата,
- со писмена изјава на медијаторот, по извршени консултации со страните дека не се оправдани натамошни обиди за медијација, на денот на поднесувањето на писмената изјава,
- со писмена изјава од страните до медијаторот дека постапката за медијација е завршена, на денот на поднесувањето на изјавата и
- со писмена изјава на која било од страните на постапката до другите страни и медијаторот, доколку истиот е именуван дека постапката за медијација е завршена, на денот на поднесувањето на изјавата.

(2) Постапката за медијација која не се води по упатување на суд завршува во рок од 60 дена од денот на започнувањето на постапката, без оглед на нејзиниот исход, освен кога страните поинаку ќе се согласат со медијаторот.

Спогодба на страните

Член 22

(1) Спогодбата постигната во постапката за медијација во писмена форма ја изготвуваат страните во постапката, или по нивно барање ја изготвува медијаторот, а ја потпишуваат страните.

(2) Пред да ја потпишат спогодбата од ставот (1) на овој член, на страните им се остава разумен рок за прифаќање на спогодбата.

(3) Спогодбата од ставот (1) на овој член потпишана од страните ја заверува медијаторот со свој потпис.

(4) Спогодбата склучена во постапката за медијација има сила на извршна исправа, доколку биде заверена кај нотар.

Примена на одредби од други закони

Член 23

(1) За ништовност и рушливост на спогодбата ќе се применуваат одредбите од Законот за облигациони односи.

(2) За материјалната одговорност на медијаторот ќе се применуваат општи начела за основите на одговорноста за причинување на штета според одредбите на Законот за облигациони односи.

Трошоци на постапка за медијација и награда на медијаторот

Член 24

(1) Во случај кога од постапката за медијација произлегуваат трошоци за страните, тие треба да бидат разумни и соодветни на значењето и вредноста на предметот на спорот и на обемот на работа на медијаторот.

(2) Секоја страна ги сноси своите трошоци од постапката за медијација, освен ако страните поинаку не се спогодат.

(3) Наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот ги покриваат страните на еднакви делови, освен ако страните поинаку не се договорат.

(4) Наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот во постапката за медијација се определуваат со Тарифник.

(5) Тарифникот го донесува Комората на медијатори, по претходно прибавено позитивно мислење на министерот за правда. Тарифникот се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

(6) Постапката за медијација може да биде бесплатна за страните во случај кога страните и медијаторот ќе се договорат за тоа или кога тоа е уредено со закон или во случај на медијација што се спроведува во суд.

Депозит

Член 25

(1) Медијаторот може да побара од страните да депонираат аванс за трошоците на постапката.

(2) Доколку средствата од ставот (1) на овој член не се платени во целост од двете страни во рок од осум дена од денот на барањето на медијаторот, тој може со писмена изјава да се откаже од постапката за медијација, која предизвикува дејство од денот на нејзиното изјавување.

(3) По завршувањето на постапката за медијација, медијаторот е должен на страните да им достави доказ за потрошените средства. Непотрошените средства се враќаат на страните.

Исклучување на други постапки

Член 26

Страните немаат право до завршување на постапката за медијација да покренат арбитражна, судска или друга постапка за спорот што е предмет на медијација, освен кога се работи за времени мерки или мерки за обезбедување.

Упатување на медијација од страна на суд

Член 27

(1) Судот пред кој е поднесена тужбата може да ги упати странките спорот да го решат по пат на медијација.

(2) Судијата може, во согласност со странките во спорот, во која било фаза на судската постапка, да ја прекине постапката и да ги упати странките на медијација.

V. ОРГАНИЗАЦИЈА НА МЕДИЈАТОРИТЕ

Комора на медијатори

Член 28

Медијаторите се здружуваат во Комора на медијатори.

Органи на Комората на медијатори

Член 29

(1) Највисок орган на Комората на медијатори е Собранието на Комората.

(2) Други органи на Комората се претседателот, Управниот одбор и Надзорниот одбор на Комората.

Собрание на Комората

Член 30

(1) Собранието на Комората го сочинуваат сите медијатори.

(2) Собранието на Комората ги штити угледот и честа на медијаторите и се грижи тие да ја остваруваат својата функција согласно со принципите утврдени со овој закон и со Етичкиот кодекс на медијатори.

Член 31

(1) Собранието на Комората ги врши следниве работи:

- го донесува Статутот на Комората,
- ја донесува Програмата за работа на Комората,
- врши упис и бришење во Именикот на медијаторите,
- го донесува Етичкиот кодекс,
- расправа за прашања непосредно поврзани со целите и задачите на здружувањето во Комората,
- усвојува извештај за работата на Комората,
- го избира претседателот на Комората,
- ги избира членовите на Управниот одбор,
- ги избира членовите на Надзорниот одбор,
- го донесува Деловникот за работа,
- се грижи и е одговорно за целесообразно користење на средствата со кои управува Комората, односно нејзините членови и
- врши други работи утврдени со закон и Статутот.

(2) Со Статутот на Комората се утврдуваат начинот на работата на Комората, надлежностите на нејзините органи и други работи.

Управен одбор на Комората на медијатори

Член 32

(1) Управниот одбор на Комората е извршен орган на Собранието.

(2) Мандатот на членовите на Управниот одбор трае четири години со можност за повторен избор.

(3) Бројот на членовите на Управниот одбор и неговата надлежност поконкретно се уредуваат со статутот на Комората.

Претседател на Комората

Член 33

(1) Комората на медијатори ја претставува и застапува претседателот на Комората. Претседателот на Комората по функција е претседател на Управниот одбор на Комората.

(2) Во негово отсуство, по негово овластување или со одлука на Управниот одбор, Комората може да ја застапува и член на Управниот одбор.

(3) Претседателот на Комората ги потпишува одлуките на Собранието и на Управниот одбор.

(4) Претседателот на Комората го избира Собранието со мандат од четири години, со можност за повторен избор.

Надзорен одбор

Член 34

(1) Комората има Надзорен одбор.

(2) Собранието на Комората ги избира членовите на Надзорниот одбор.

(3) Бројот на членовите на Надзорниот одбор се уредуваат со Статутот на Комората.

(4) Мандатот на членовите на Надзорниот одбор трае четири години со можност за повторен избор.

Надзор

Член 35

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон врши министерот за правда.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 36

(1) Во рок од еден месец од влегувањето во сила на овој закон, министерот за правда ќе донесе Програма за обука на медијатори и Образец за обука на медијатори.

(2) Во рок од два месеца од влегувањето во сила на овој закон и во согласност со Програмата за обука на медијатори, а врз основа на јавен конкурс, Министерството за правда ќе организира почетна обука за медијатори и напредна обука за медијатори за лица кои веќе посетувале обука за медијатори од признаени институции, за што ќе им бидат издадени сертификати.

(3) Во рок од пет месеца од влегувањето во сила на овој закон ќе се формира Комора на медијатори на Република Македонија од лицата на кои им биле издадени сертификати согласно со ставот (2) на овој член.

(4) Во рок од еден месец од формирањето на Комората на медијатори Комората, со согласност на министерот за правда, ќе донесе Тарифник за награда и надоместок по кој медијаторите ќе ја наплатуваат својата награда за извршените дејствија.

(5) Во рок од еден месец од денот на формирањето на Комората на медијатори, Комората ќе донесе Кодекс за етичко однесување на медијаторот.

(6) Со денот на отпочнување на примената на овој закон, продолжуваат да важат одредбите од други закони, во кои споровите можат да се решаваат спогодбено меѓу страните, пред судовите и пред други органи и тела.

Влегување во сила на законот и негова примена

Член 37

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе почне да се применува од 1 ноември 2006 година.